

Szegedi Szabadtéri Játékok 1960

JEANNE D'ARC

A moszkvai balettegyüttes bemutatója a szabadtéri játékokon

A MŰVÉSZET és barátai, azaz a szegedi szabadtéri színpadon történelmi, egy világhírű és világhírű színház — amely a balettművészetben körülbelül ugyanarra a helyre jutott, mint az operában a Milánói Scala — immár másodszor tisztelte meg részvételével, baráti közreműködésével és csodálatra keltő művészi produkciójával egy kis ország vidéki városának a maga nemében ugyancsak nagyszerű és rangos, de mégiscsak újjászületésének első szép perceit élő színpadán, a Szegedi Szabadtéri Játékokon. Párizs, Peking és más világvárosok mellett a kisebbek közül eddig egyedül Szegednek jutott ez a nagy tisztesség, egyedül ez a város láthatta vendégül a moszkvai balett-társulat művészeit, kivételes képességű szolistáit és színpadtagjait, ilyen nagy együttesben csak itt gyönyörködhetek a nézők ezrei és tizezerei ragyogó produkciójukban.

Egy nagy szocialista ország baráti gesztusa, olyan ajándéka ez, amihez hasonló még nem volt a játékok történetében, csak a felújítás éveiben. A teljes művészi kollektíva feláldozta nyári pihenését, szabadságát, színpadon dolgozott, az idegen hódítók elleni gyűlöletet, a népi igazságharcát, a népi harckészületét hazája függetlenségéért.

Nem hiányzott tehát Schiller romantikája és Bernard Shaw filozófus hajlandósága sem — ebben a műfajban így volt legszívesebben a cselekmény bonyolítása, s ez a bonyolítás a történelmi hűségnek nem mond ellent, még akkor sem, ha új, költői fantáziából eredő epizódok is szerepelnek a baletten.

A librettóval szerencsésen párosult Pejko dallamos, érzelemgazdag és kifejező muzsikája, amely önálló zeneműként is nagy-nagy művészi élvezetet nyújt és Burmejszter változatos, ötletekben kifogyhatatlan és minden mozzanatában igényes koreográfiája, melynek legcsodálatosabbja az, hogy az érzelmekre épül. Szólótáncok, éppoly magávalragadók, mint a kar egy-egy száma, vagy a játékok több részre tagolódó együttes színes és mégis egyöntetű, s egy irányban ható mozgalmak tánckompozíciója.

A ZENE, a libretto és a koreográfia tömörsége és egyöntetűsége emeli ezt a balettjátékot a szovjet tánc-

művészet legszebb remekei közé, s ez jóslat a Jeanne d'Arc balettváltozatának is tartós sikert, gyakori visszatérést a legjobb balettszínházakban.

Első helyen tehát ezt az új Jeanne d'Arc-ot köszönjük meg a szovjet művészeknek, mely érzéseink szerint végülis markánsan és világosan, a misztikum és vallásosság szükséges hátterbe szorításával mutatta be nekünk Franciaország nemzeti hőst, kinek története a legkülönbözőbb variációkban kering a történelemben és a művészetben.

Sokkal nehezebb a produkcióról ítéletet mondani, hiszen a magyar színházi közönségnek nemigen nyílik alkalmunk ilyen nagyszabású balett-előadások gyakori megtekintésére, s így természetesen hiányzik az összehasonlítási alap. Ezúttal mérceként a gyönyörködés, az elragadtatás mértéke szolgálhat, s természetesen azok az ismereteink, amelyek évszázadokon keresztül leszárdtak az orosz-szovjet balettművészetéről. Ebben a művészi ágbán egyszer, s talán mindenkorra is elhódította az orosz illetve szovjet nép az elismerés pálmáját — s ha a baletten hasonlításra kerül sor, akkor nem a szovjet balettel hasonlítjuk, hanem ahhoz hasonlítunk New York-ban is, Párizsban is, Londonban is. Külön öröm számunkra, hogy most már Szegeden is olyan ismeretséget köthetünk a szovjet balettel, amely a továbbiakban minket is feljogosít összevetésekre.

KERESNI kellene a szavakat, amelyek elég súlyosak lennének a művészi elemek kifejezésére. Csodáltság, gyönyör, elragadtatás... Sokat használtuk ezeket a jelzőket, s most olyan szavakat kellene találnunk, vagy kreálnunk, amelyek ezeknél is súlyosabbak, tömörebbek és komolyabbak. Ez az előadás ugyanis nem egyszerűen szép vagy sikeres volt, hanem olyan nyomokat hagyott a nézőben, amelyeket egy egész emberi életlen keresztül magában hord.

Igaz, legtöbben talán csak néhány motívumot tudunk megőrizni emlékezetünkben a muzsikából, néhány tabló fogtunk meg szemünkkel, de az előadás összképét ugyanígy elraktározzuk. S a siker legbiztosabb jele az, hogy az egész műre, az egész tánckompozícióra együtt emlékezzünk vissza.

A táncművészek néhány kiváló tulajdonságát természetesen így is rögzítjük magunkban. Sohasem felejtjük el a két kitűnő szolistát, a két Johannát: V. T. Bovt-ot és E. E. Vlaszovát. Táncukban és játékaikban annyi láriság, annyi bájos ragadja meg a nézőt! Vlaszovát már tavaly megismertük és megszerettük, de most Bovt is elbűvölt bennünket táncművészi tudásával, s ebben is magas technikai tudásán túl elsősorban művészi egyszerűségével, táncának és játékaiknak közvetlenségével. A siker nagyrészt e két kivételes képességű szolista érdeme, de ebből ugyanígy rész illeti meg az együttest, amely teljes egészében fel tudott emelkedni arra a művészi magasságra, amelyet a két balerina képvisel. S ennek az együttesnek éppen az hitelesíti művészi produkcióját, hogy ilyen kiváló szolisták jelenléte ellenére sem csupán egyéni képességeikre építenek, hanem elsősorban a teljes karra, annak részleteiben is kidolgozott táncra és játékokra, mozgásának szüntelen harmóniájára. Ugyanígy egy az egész társulat a színészi játékaiban is, ami állandóan kíséri a táncot. Egy-egy je-

lenetben maga a játék is olyan élvezetet nyújtott, mintha csak drámai színészek játszották volna.

A TÖBBI szereplő nevére sem lehet éppen ezér hűvös tárgyilagossággal megemlékezni. A színpadról árad az a meggyszódás, hogy a szovjet táncművészek mindegyike úgy igyekszik megoldani művészi feladatát, olyan felelősséggel, mintha egyedül tőle függne a siker, mintha ő volna a balett legfontosabb szereplője. S ebben éppoly elismeréssel kell említeni M. E. Liepa, A. A. Klejn, J. N. Kuznyecov, L. A. Szimonov, G. A. Sztjepanov, V. E. Tyerentyev, L. N. Grafova, M. M. Gazijev, L. N. Litvák, A. S. Tolszkij, J. D. Trepjhalin, V. V. Csizirjov és O. V. Selkov nevét — legyen szó akármelyik szereposztásról — mint a többiek, Vihrevát, Kirpicznyikovát, Kuznyecovát, Filimanovát, Nyevszkijt, Pjatkovot, Kinzelovszkijt, Szorokint, Kuzmint, Kuprijanovát és Pavlovát.

MEGÉRDEMLI a csodálatos teljesítményt a fiatal rendező, J. V. Szmirnov is, aki néhány nap alatt, iramos munkával előkészítette az előadást erre a hatalmas színpadra, s a játék szelleméhez és színvonalához igyekezett emelni a magyar statisztáit — s mindez a legpéldásabb egyöntetűség jegyében sikerrel végezte. V. A. Edelman karmester kedves ismerősünk még a tavalyi Esmeralda előadásáról. Vezénytelével nagyszerű munkát végzett a Szegedi Szabadtéri Játékok zenekara.

Eddig két előadás zajlott le, a főszerepekben kettős szereposztásban. Mindkét estén percekig zúgott a taps a Beloiannisz téren. A hétezer tömeg állva ünnepelte a szovjet művészeket. Ez is kritikája, méltatása volt az előadásnak — mégpedig kollektív, egyöntetű és summás elismerése. Mit kellene még ehhez hozzátenni? Talán csak annyit, hogy Szeged a bemutató óta arról az előadásról beszél — s talán nem túlzás, egészen a jövő évi játékokig szívesen visszatérő téma lesz ez a premier, azzal a magunknak kedves kérdéssel: vajon 1961-ben viszontlátjuk-e ezt az együttest, s ha igen, milyen újabb művészi meglepetéssel?

Simon István

N. I. PEJKO:
Sztálin-díjas

Jeanne d'Arc

(Szent Johanna)

Ballett 3 felvonásban, 7 képből.

A librettót írta: B. V. Pletnyeva.

Előadja: a Moszkvai Sztanyiszlavszkij Nyemirovics-Dancsenko Opera- és Balettszínház együttese.

Jeanne d'Arc

Bertrand

Pásztorok, Johanna barátai

VII. Károly

Sörrel Agnes,
VII Károly szerelme

Udvari bolond

Pap

A rheimsi püspök

Central, Orleans védője

A francia csapat parancsnoka

Lionel, angol tiszt

Az angol csapat parancsnoka

Keleti tánc

A koreográfiát készítette és betanította:

V. P. BURMEJSZTER

Sztálin-díjas, az OSZSZK és az ÉSZK érdemes művésze.

A szegedi előadást rendezte:

J. V. SZMIRNOV

A díszleteket és a jelmezeket tervezte:

V. F. Rindin Sztálin-díjas, az OSZSZK népművésze.

A Szegedi Szabadtéri Játékok zenekarát vezényli:

V. A. Edelman.

Fogadás a tanácsházán a szovjet balettművészek tiszteletére

Tegnap

hajókiránduláson vettek részt a szovjet művészek

Tegnap délelőtt fogadást adott a szovjet balettegyüttes mostani és jövőbeni szegedi szerepléséről folytatott baráti beszélgetést.

A szovjet balettegyüttes valamennyi tagja és vezetője tegnap sétahajó kiránduláson vett részt a Tiszán, Algyőig. Velük volt Biczó György, a városi tanács vb. elnöke. A fogadáson részt vett Csajkovszkij, a moszkvai Sztanyiszlavszkij és Nyemirovics-Dancsenko Opera és Balettszínház igazgatója, és Lejbnan igazgatóhelyettes, Bovt és Vlaszova, a Jeanne d'Arc címszereplői, Kuzmin és Liepa főszereplők, Szmirnov rendező, Lusin díszlettervező és Markovics szcenikus. A fogadáson jelen volt ifj. Komócsin Mihály, a városi pártbizottság első titkára és Sárközi István, a városi pártbizottság művelődési felelőse. A részt-

vevők a szovjet balettegyüttes mostani és jövőbeni szegedi szerepléséről folytatott baráti beszélgetést.

A szovjet balettegyüttes valamennyi tagja és vezetője tegnap sétahajó kiránduláson vett részt a Tiszán, Algyőig. Velük volt Biczó György, a városi tanács vb. elnöke és Sárközi István, a városi pártbizottság képviselője. A hajókirándulás mindvégig baráti és kellemes hangulatban telt el, amely után az együttes tagjainak egy része műsort adott a Magyarországon állomásozó szovjet alakulatok tiszteletére.

A BALETT RÖVID TARTALMA

ELSŐ FELVONÁS

1. kép. Orleans ostroma. Orleans előterében harc folyik. Central, Orleans védője elesik az angolok vezérével folytatott párviadalban. A lakosság egy része elmenekül. A francia katonák menekülnek, a csatát telet angol zászló leng.

2. kép. Dóm-Bem falu, ahol Johanna és barátai laknak. A falusi életbe a Central testét hívó orlensi menekültek menete tör be Johanna a népet harcba hívja. Bertrand és a pásztorok követik a magát Franciaország felszabadításának szentelő Johannát.

MÁSODIK FELVONÁS

1. kép. A Chinoni palotában. Franciaországot pusztulás fenyegeti Orleans eleste várható. Károly lelképásztorával a fekete pappal a chinoni palotában mulat, s gondjait Sörrel Agnes karjaiban üzi el. A katonák Central halálhírét és Orleans várható elestének hírére hűzzák. A palotában pániak uralkodik, amelynek a névtől körülvevő Johanna megérkezése vet véget. Johanna Károly ennérdéltét kérik, hogy Orleanshoz siethessen a hadakkal. Károly beleegyezik s átnyújtja neki Central kardját.

2. kép. Orleans felé. A Johanna által fellelkesített nép Orleans megmentésére indul. A franciák szétverik az angol csapatokat. Johannára hirtelen Lionel támad. A párharcban Johanna leüti Lionel sisakját és fogolynak nyilvánítja. Az elkeseredett Lionel különös, szor-

katlan érzést kelt a lányban, s a fekete pap ezt kihasználja: elűnik Lionelrel. Megrendülten fedez fel Lionel elűnését Johanna, akit egy ellenséges nyúl megrész és megfoszt erejétől. A pásztorokkal körülvett Johanna nem hallja a nép üdvözlését, megzavarodott.

HARMADIK FELVONÁS

1. kép. A dőfen megkoronázása. A koronázás napja. A nép türelmetlenül várja az ünnepség kezdetét és lelkesen köszönti Johannát. A koronázás után a templom lépcsőjén megjelenik VII. Károly, s Johanna meghajtja a király előtt a zsák-mányjait angol zászlót. A váratlanul Johanna előtt termő fekete pap meglepetten látja ezt. Az egyház isten nevében megadja Johannát Rheimsből. Johanna Károlytól kér segítséget, de a király az egyház hangjához csatlakozik. Johanna pásztorok karjaiba hull és elhagyja Rheims-t.

2. kép. Ardennesi erdő. Az árulás vádja. Károly hűségese és a kiűzés szörvénye elszentítette Johannát, aki az erdőben barangol. Keserűségében át akarja adni barátainak a kardot. A pásztorok kéri: térjen vissza a táborba. Johanna beleegyezik, de már késő: a fekete papot figyelmeztetett angolok bekerítették az erdőt és az öntöden küzdő Johannát elfogták. Lionel megparancsolja, hogy hangyák mazsára a fogollyal, aki neki az angol zászlót nyújtva

szabadságot ajánl, ha átmegegy ellenségei táborába. A haragra gyűlt Johanna megöli Lionel-t.

EPILOGUS:

Megégetés. Rouen. Tér. Középen lángoló máglya. A lebegő lángnyelvek mind magasabbra nőnek. A tűzes ég hátterén megjelenő sziluett egyre nő és betölti az egész égboltot — Johanna halhatatlanságát hirdetve.

Műsornaptár

Augusztus

3 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19 20 21
H K S Cs P Sz V H K Sz Cs P Sz V

Jeanne d'Arc

Az ember tragédiája

A fekete jelzések az előadás napokat jelentik

AZ ELŐADÁSOK KEZDETE: ESTE 8 ÓRA

Jeanne d'Arc: E. E. Vlaszova, — Lionel, angol tiszt: M. E. Liepa